

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily
except
Sundays and
Holidays.

LETO—YEAR IX.

Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., TOREK 10. OKTOBRA (OCTOBER) 1916.

STEV.—NUMBER 111.

potapljača je povzročila mrzli-
co med borzijani in
špekulantami.

Letni hudodelec se podvrže sterili-
zaciji, da ne pojde v ječo.

VELIK POŽAR JE SKORAJ UNIČIL MAJHNO MESTO. — ŽENE
SO NASKOČILE POSTAO ZDRAVSTVENEGA URADA ZA
MLEKO. — ZAMOREC DANIELS SPOZNAN KRVIM NA
PODLAGI NEJASNIN DOKAZOV. — NEMŠKE POTAPLJA-
CE SO NA TEJ STRANI ATLANTIKA POVZROČILE ZA
\$6,000,000 ŠKODE. — BOGATO OLJNO POLJE ODKRITO V
DRŽAVI COLORADO. — LETINA DRŽAVE OHIO JE SLABA.

Eksplozija v tovarni za smodnik.

New York, 10. okt. — Zvezni
človek "Monaghan" je od-
šel naredoma iz Brooklyna z za-
stremem poveljem.

New York, 10. okt. — V nem-
ški stvari pripovedujejo, da nam
je potapljača "U-53" ima še re-
stovalno številko 611. To poja-
nakaj nekateri potniki in po-
stolični trdijo, da so videli nem-
ški submarinko "U-61."

New York, 9. oktobra. — Ka-
počasti so se prikazale nem-
ške potapljače na atlantskem ob-
du. Počila niso, jasna in oči-
čna trdijo, da so tri nemške sub-
marinke v Atlantu blizu ameriške-
ske obrežja.

Potapljače so povzročile, da so
vse delnice na horzi in cene za-
ščitne. Nekatere delnice so padle
do 10 pik. Padla je tudi ce-
na decembarsko pšenico od
\$1.56. Borzijani sodi-
da ne bo kupec za pšenico,
zato voves, dokler se ne vr-
ne normalne razmere.

Nebrodna družba Internatio-
nal Mercantile Marine je odločila,
ne poslje britskih ladij iz at-
lantskih luk, dokler jih ugroža-
potapljače.

Med potopljenimi parniki je bil
"Stephano," na katerem je bilo
potnikov. Stire ameriški raz-
valedi so pripeljali 216 oseb +
sport.

Parnek "Stephano" je potaplja-
ca zasačila šest milij jugovzhod-
od nantueckeske svetilinske
je.

Ladja je bila razdiana s topovi
torpedom. Plavala je do 10.05
ur. Parnik "West Point" je do-
deli deset milij južno od nantueckeske
svetilinske ladje. Par-
nuk "Strahdene" in "Bloomers-
ton" sta se pogrenzila tri milije
od nantueckeske svetilinske

je parnek "West Point"
nizko naznani, da je torpedi-
šo takoj ameriški razrueval-
ci na morje, da rešijo ljudi s
najdenega parnika.

Seattle, Wash., 9. oktobra. — Pet tolovajev, ki so ustavili to-
vorni vlak Chicago, Milwaukee &
St. Paul blizu Barnestona, so spo-
znali, da so bandite, ki so zvabili An-
gela Moggellina na vlak, češ, da
se lahko zastonji pelje v Seattle,
in ga kasneje napadli in oropali.

Elyria, O., 9. oktobra. — Jerry
Donohue, ki so ga začasno pripeljali
sekmaj, je zanetil ogenj v ječi.
Dobil je hude opekljine in pripeljali so ga v bolnišnico. Splošno
so sodijo, da je duševno omejen.
Dom je začgal živinski hlev, v
katerem je bilo šest glav živine,
potem se je pa vse del mimo
gledal, kako je gorelo. Njegova
žena je rešila pet glav živine in
je pri tem tvegala svoje življe-

New York, 9. oktobra. — Le-
shapiro, star 65 let, je zvršil
zravn zločin na mladoletni de-
ci. Sodnik Kavanagh mu je dal
čisto, da gre v ječo, ali da se
daje sterilizacija. Shapiro se
je odločil za zadnje.

Dr. Golden se je izrazil proti
sterilizaciji, ker sterilizacija ne
umorja v njem živalskega na-
čina.

Grafton, Ill., 9. oktobra. — Na
tovarne Illinois Powder
Company je eksplodiral dinamit,
meden na treh železniških vozeh.
Previden je bil v dva delaveca
v hitri in več oseb je ranjenih.

Wendon, Mich., 9. oktobra. —
Požar je uničil devet in tri
predmetov. Goretci je pričelo
vsi mestni in ogenj se je kma-
rširati na bližnja poslopja.
Vsi je okoli \$250,000.

Huntington, W. Va., 9. oktobra.
Pri okrajnem zavetišču pri Way-
nu so odkrili naravni plin v taki
množini, da ga bodo lahko vsaki-
dan dobili do 500,000 kubičnih
četrtjev. S plinom bodo gredi zave-
tišče in okrajno sodišče.

(Dalej na 2. strani, 2. kolom.)

Letna, 9. oktobra. — Por-
tret so opoznali krvim zamoreca
Danielsa, ki je bil obti-
ščen. Dokazi nismo bili
dostopni. Zmorer je priznal, da je
pred napadom blizu farme
je pa izjavil, da ni izvr-

IZ DELAVSKEGA SVETA.

V Avstraliji znajo ceniti
zdravje otrok.

Delavci oljnega trusta vstajajo.

Zadružne gibanje.

Mastna dividenda.

Kako je treba skrbeti za zdravje
otrok.

Sidney, Avstralija, 15. sept. (po-
pošti). — New South Wales v Av-
straliji še nima socialistične vlade,
vendar je pa velika razlika med
Združenimi državami in Avstraliji
v socialni zakonodaji.

Vlada je takoreč skoraj zapo-
vedala najboljšim zdravnikom,
da odpravijo otročje bolezni. Brit-
ska zdravniška družba je na ak-
cijo vlade izdala poziv na zdravni-
ke, da bodo od družbe bojkotira-
ni, če zdravijo bolnike poceni. Vlada
je na to provokacijo odgovori-
la, da bo vsakemu zdravniku od-
veljalo oblastveno dovoljenje, ki ne
ne bo ravnal po načrtu naučnega
departmента.

Uspeh načrtu naučnega ministra
je zagotovljen. Griffith, naučni
minister v New South Walesu,
je poročal, da je v letu 1915 bilo
77,000 živilskih otrok zdravniško
preiskanih. Tukaj niso včetni otroci,
ki so bili preiskani v potovan-
nih klinikah in bojnišnicah.

Od teh otrok je imelo 45,000 ži-
žilne napake, ki so zahtevala zdravni-
ško pomoč. V zdravniški oskrbi
jih je bilo le 19,000, medtem ko
jih 26,000 ni bilo pod zdravniškim
nadzorstvom.

4,600 otrok je bilo bolnih na o-
zum, 3,000 od teh ni imelo zdravni-
ške pomoči. 2,600 otrok je bilo bol-
nih v teshih in 1,850 jih ni bilo v
zdravniški oskrbi. 7,000 je imelo
defekte v grlu in nosu.

Vprito je žalostne resnice se je
naučni minister odločil, da pošije
špecialiste na deželo, da zdravijo
otroke doma in v šoli.

Ko je vlada oglašala v listih za
špecialiste, je britska zdravniška
družba podučila svoje člane, naj
ne sprejmejo službe, ker bodo go-
spodarsko uničili sebe. Člani druž-
be so vedeli, če se ne podvratejo
ukazu svoje stanovske organizacije,
da bodo bojkotirani.

Vlada zdaj pripravlja zakonsko
predlogo, ki določa, da je vsak
zdravnik izvršil prestopek, če no-
če zdraviti po ceni, ki jo je določil
naučni department. Zdravnikom
ki ne bodo hoteli zdraviti po do-
ločeni ceni, bo vzeto oblastveno
dovoljenje za izvrševanje zdravni-
ške prakse.

Zdravnika, ki bojkotira zdravni-
ška radi dela za državo, zadene ista
kazen. Nobenemu zdravniku v državi
ne bo dovoljeno, da mu bo
njegova korista več kot zdravje o-
trok. Vlada izjavlja, da bo najstro-
že postopala z zdravniki, ki se ne
bodo ravnali po zdravniškem za-
konu za otroke.

Zdravniki so seveda proti pred-
logu, a njih protesti ne bodo za-
legli.

Svinji oljnega kralja se puntajo.

New York, 9. okt. — Delavci v
tovarni Standard Oil družbe v Bay-
onne, N. J., so obdržavali v dvor-
nici Hooper-Cooper shod, na katerem
so sestavili svoje zahteve. Del-
avci zahtevajo tri dolarje plače-
na dan in osemurni delavnik. Ko-
je John Suplavay, ki je predsed-
nik kuhoda vprašal delavce, če družba odloči-
zahteve, so vsi hkrat zaklicali
"da."

VРЕМЕ.

Chicago in okolica: Lepo vreme
v torek, popoldne malo gorkeje;
v sredo lepo, gorko vreme.

Illinois in Missouri: lepo vreme
v torek; v sredo lepo, gorko vreme.

Temperatura v Chicagu: najviš-
ja 52, najnižja 47 stopinj.

Rumunci se umikajo na
Sedmograškem.

Poročila iz južne balkanske fronte
ne soglašajo.

OB SOMI SE VRĘJE BOJI KLJUB SLABEMU VREMENU. — TUR-
KI DEZERTIRajo? — NA TALIJANSKI FRONTI GRME TO-
POVI. — ITALIJAIMA 1100 MUNICIJSKIH TOVARN. —
ŠVEDSKA NE DOVOLI IZVAZATI BLAGA V ANGLIJO. —
FRANCOSKA KRIŽARKA POTOPLJENA. — TRGOVINA
ZAVERNIKOV V NEVARNOSTI.

Na ruski fronti ni važnih izpremememb.

Berlin, 10. oktobra. — Čete pod
poveljstvom generala Mackensena
so zasedle otok v Donavi, ki leži
severozapadno od Šistova. Zasegle
so šest topov in rumunske čete na
otoku.

Paris, 10. okt. — Beguni iz Dal-
macija, ki so pribekali v Švico, pri-
povedujejo, da je v Pulu zletel
v zrak velika avstrijska bojna la-
dija. Vzrok razstrelka ni znan.

London, 10. okt. — Norveški
parnik "Rovay" je bil torpediran
v Severnem morju. Boje se, da je
norveški parnik "Viking" zadel
ista usoda, ker je morje vrglo po-
družine z njegovim imenom na obre-
že.

SPLOŠEN PREGLED

Sedmograško: Kronštat, katera-
ga so osvojili Rumunci prve dni
avto invazije na Ogrsko, je zo-
pet padel način Avstrijevem v ro-
ke. Porodilo iz Berlina se glasi,
da so vzel Nemeji in Avstrijci
Kronštat z naskokom, toda Bu-
karšči pravi, da so se Rumunci u-
magnili brez boja pred veliko pre-
močjo sovražnika z namenom, da
si zasigurajo močno obrambo štirih prelazov,
ki vodijo iz Rumunskega v Kron-
štat. Vsa znamenja kažejo, da
dovajajo Avstro-Nemci svoje čete
iz vseh front na to bojišče, z
namenom, da bi se nas iznebili.
Po zadnjih vesteh iz bojišča je
naša armada ponovila ofensivo v
dolini Juil in prelazu Caineši v
smeri od Hermanštata.

POLOŽAJ V DOBRUDŽI.

Bukarešč, 9. okt. — (Uradno.)
Položaj je nadzavljen; zasegne
rumunske čete napredujejo proti
jugu.

Berlin, 9. okt. — (Uradno.) In
fronte v Dobrudži ni ničesar poro-
čati.

Sofija, 9. okt. — (Uradno.) Oh
Donovi prevladuje mir. V Dob-
rudži se je pomaknil sovražnik
v svoje prečne pozicije. Naše čete
so vstopno odibile napad severo-
zidno od vasi Besecul.

VSI ZMAGUJEJO V MACEDO- NIJU.

Solun via Pariz, 9. okt. — (Urad-
no.) Bitka se nadaljuje pri reki
Černi, kjer zavija proti jezetu Prespa. Srbi so okupirali hrib na
Dobropolju in Francoski so gospo-
darji v Kishev in na gori Baba.

Solun via London, 9. okt. (U-
radno.) Na Doiranški fronti je
običajno artillerijsko bombardira-
nje. Na naši strani fronte smo
zrnili sovražnega letala. Na
fronti ob Strumiči so angleške če-
te iztrgale Bolgarom tri nadalj-
ne vasi. Britiška kavalerija je
prodrla do čete Karakaska-Sa-
mohHomondos in Bolgari so ka-
zali malo odpora.

Sofija, 9. okt. — (Uradno.) Srbi
so ustavili prodiranje med Gra-
dešnico in Kaneli od kar so doži-
veli zadnji petek odčuten poraz
v tem okolišu, kjer je bilo priza-
detih dvanajst njihovih bata-
ljonov. Včeraj je bila tam le slati-
ja kanonada. Sovražna infan-
terija je zopet pokusila s prehodom
čez Černo pri Skročevirju, toda
naše čete so jo zavrnile. V dolini
Moglenice je bilo močno artile-
rijsko bombardiranje na vse fron-
te. Na obrežju Bregovih Vardarja in
v vnožju gore Belašice je bila
tudi kanonada. Na fronti ob Stru-
miči je položaj neizpremenjen.

KAVKAZIJA IN VOLINIJA: —
V zadnjih 24 urah ni bilo nobenih
izpremememb. Položaj izgleda, ka-
kor da so Rusi in Nemci izčrpali
svoje moči, vsled prenapetosti
svojih ljutih napadov in protinapadov
in zdaj počivajo.

FRANCIJA: Drugih poročil
ni, kakor da se vrše artillerijski
dvoboji in da slab vreme zopet
ovira infanterijske napade.

ITALIJANSKA FRONTNA: Na
Goriškem se je zopet pojavila i-
talijanska kanonada. Rim poro-
ča o avstrijski topničarski akciji
v Tirolih. Važno nič. Vest,

da je večja avstrijska bojna la-
dija zletela v zrak v Pulu, ni nik-
jer potrjena.

KAVKAZIJA: Petrograd poro-
ča o nadaljenih zmagh v Arme-
niji in dodaje, da Turki v večjem
številu dezertirajo iz svoje arme-
nde.

RUMUNCI ZAPUŠČAJO SED-
MOGRAŠKO.

Berlin, 9. okt. Brežično v Say-
ville. — Rumunci se umičajo na
vsi izloženi fronti. Naše zavezne
(nemške in avstrijske) čete so
prisilile Rumunce, da so se umak-
nili iz gozda Geister v dolino Alt
in Burzenland; naše prodiranje
se nadaljuje. Kronštat je bil oku-
piran. Naši letali

PROSVETA

GLASILO SLOVENESE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Imajo dnevno tisoč nadesj in prenike.

LASTNINA SLOVENESE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cena oglašev po dogovoru. Nekajdel so na vrednoto.

Narodnost: Zadnjene dakev (tisoč člankov) in Canada \$5 na leto, \$1.50 za pod leto in Tisoč na tri meseca; Chicago \$1.50 na mesec; \$4.50 na leto, \$1.25 za pod leto, \$1.10 na tri meseca.

Naslov za vse, kar ima sklep z lastno:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

THE ENLIGHTENMENT

Organ of the Slovene National Benefit Society

Owned daily except Sundays and Holidays OWNED BY SLOVENE NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on application

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$5 per year; Chicago and
foreign countries, \$1.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kako se bogatini znajo izogniti plačevanju davkov.

Dejstva govore, da ameriško ljudstvo ne pošilja mož v postavljajne zvore, ki zastopajo ljudske koriste. Nekateri patrioti Američani se sicer radi pojavljajo, da ima Amerika najbolj perfektne civilizacije, ali ta bavost postane luknjičava, če presegamo obstoječe zakone. Zakonodajalci so sprejeli zakone, ki dovoljuje privilegiranemu sloju opljevati ljudstvo in zbirati ogromna bogastva. Poleg teh zakonov imamo tudi take, da se bogatini lahko odkrižajo davkov in nosi troške za vladu večina ljudstva.

Na podlagi obstoječih zakonov je bilo omogočeno Rockefellerjem spraviti skupaj ogromno premoženje. Del tega premoženja so Rockefellerji porabili za ustavitev Rockefellerjeve ustanove. Multi-milionarji in kapitalistično časopisje trdijo, da je Rockefellerjeva ustanova miločinski zavod, ki ni podvržen davkom. Uredniki kapitalističnih dnevnikov so hvalili radi te ustanove Rockefellerjeve kot največje dobrotnike ameriškega ljudstva, kateremu ni para pod solineem. Vselej, kadar so Rockefellerji dali kakšno večjo vsoto ustanovi, ki so jo zaslužili delave, je kapitalistično časopisje ponovno slavosveso o radodavnem multimilionarju, ki z ustanovami početovsko skrbi za blagor ameriškega ljudstva. Rockefellerji niso neumni ljudje in razumeli so, da je zanje tako hvalisanje tudi nekaj vredno, pa so rekli, če je naša ustanova miločinska naprava, potem mora biti prosta davka.

Državni nadzornik v državi New York, katerega nalog je, da pazi na to, da vsakdo plača od svojega imeta davek v zmislu obstoječih zakonov, je popolnoma drugačne mnenja. Državni nadzornik pravi, da ustanova ni miločinska naprava, ampak služi biznisu. Dobrotvorni so dali denar pod pogojem, da ga lahko vsakič vzamejo nazaj, ustanova se lahko izrabiti tudi v dobitniških podjetniških svrilih.

Državni nadzornik je zahteval, da Rockefellerjeva ustanova plača davek. Rockefellerji pravijo, da ne plačajo nič in stvar je pričela pred sodiščem, ki je odločilo seveda ugodno za Rockefellerje. Državni nadzornik kljub temu vrtraja pri svoji trditvi in trdi, da mora biti ustanova podvržena davku kot vsako drugo podjetje, ki služi biznisu. Vložil bo priziv na najvišje sodišče.

Kaj potem, če najvišje sodišče tudi odloči ugodno za Rockefellerje? Oče in sin lahko izročita vse premoženje ustanovi, pa jim ne bo treba plačati davka. Njih dedičem ne bo treba plačati centra dedinskega davka, in lahko bodo zahtevali, da se im vrne premoženje po končani dedinski obnovi, ko bodo osigurani, da jim ne bo treba plačati državi, kar ji gre po postavah.

Če se Rockefellerjem obnese načrt, ne bodo drugi bogatini tako neumni, da bi plačevali davke. Ustanovili bodo slične ustanove in plačevati jim ne bo treba davkov. Ali so še v kateri civilizacijski državi na svetu takе razmere? Ni jih, kaj takega je mogoče le pri nas v Ameriki.

"PROSVETA" prinaša splošne vesti, raznimeve in dogovore počasi vseh dan, na sestru ob stranki. Naročite se!

8 uspeh Ženskega vseučilišča Skoga študija.

Priv. doc. dr. Boris Zarnik.

(Konec.)

Vseučiliščemu študiju žen moramo nadalje oporekat rādi tega, ker je naporni dnevno delo nasprotno naravnim funkcijam ženskega telesa, ker je silno škodljivo prvi in najvažnejši nalogi žene, roditi zdrave in krepke otroke. Ako naporni vseučiliščni študij žen zavzame še večji obseg, je to občna nevarnost za napredok kulturnega človeštva. Na vseučilišču gredo vedno le najnadarenje žene; a ravno dekleta z večjim intelektom naj bi se čuvala, da ne ostabe drugih, važečih funkcij, kajti ona so evet naroda, ravno te žene naj bi rodile največ otrok in jim podedovalo svojo nadarjenost; le tako mogoče dvigniti intelektualno sposobnost človeštva. Ako pa ravno najintelligentnejše žene študirajo in niti ne postanejo matere, ali pa rode slabice, je to nekaka selekcija, ki privede do tega, da ostanejo za zakon samo manj intelligentne ženske, da se torej nivo inteligencije ne more dvigati in stopnjevati.

Marsikdo mi bo morda očital, da sem silno krnjo obošdil jeninzen. Ne, to ni nikaka obošdaba, nego to je le golo konstituiranje navadnih dejstev, ki jih dandanes pač izkušajo zakriti z raznimi frizi, le empirija sine ira et studio.

Jeli pa morda žena zato manj vredna kakor mož, ako ni zmožna toliko dela na intelektualnem polju? Ne, nikakor ne. Kar manjka ženi na intelektu, toliko in morda še mnogo več primanjkuje možu na polju čutjenja. Ona fina temperacija čustovanja, ki tvori ženo psihički močnejšo od moža, ki jo usposobi, da kljub fizički slabosti obvlada vse dolžnosti kot mati in soprga. Čut je horizont, na katerem se razvija ženska duša.

Glavnă napaka feministinj je, da hočejo v vsem poenamati delovanje in izobrazbo moža. Da, dvigniti se mora stališče žene, počasti mora svobodnejše, toda treba se pri tem ozirati na specifične ženske sposobnosti, na lastnosti ženske duše, ki je tolik različna od možke. Le popolno neumevanje in neznanje bioloških rezultatov more roditi naziranje, ki ga danes tolikokrat čujemo, da je ženska bila dosedaj "sužnja" in da se bode intelekt povečali, ko delujejo žene na novem potu dalje. Torej po nazorih feministinj naj bi se potom podedovanja pridobljene intelektualne izobrazbe ženska duša v tem smislu premnila.

Ako pa stopi žena na intelektualno polje, je podobna ribiču, o kateri govorji bajka, da je klijan svarjenju matere zapustila svoj element in skočila na hubo med zaapeljivo cvetje, kjer je klaverno poginila. Ravno tako klaverne so poizkusni žen, delovati na znanstvenem polju; dočim je žena v svojem elementu nekaj višjega, kot v očeh moža nekak nimbus, ki jo dviguje visoko nad nivo vsekadnosti.

Ako pa stopi žena na intelektualno polje, je podobna ribiču, o kateri govorji bajka, da je klijan svarjenju matere zapustila svoj element in skočila na hubo med zaapeljivo cvetje, kjer je klaverno poginila. Ravno tako klaverne so poizkusni žen, delovati na znanstvenem polju; dočim je žena v svojem elementu nekaj višjega, kot v očeh moža nekak nimbus, ki jo dviguje visoko nad nivo vsekadnosti.

Torej v vsakem oziru, z občem človeškega stališča, stališča intelektualne selekcije, stališča znanosti se moramo držati starega, sicer nekoliko krepkega in tako operativnega pregovora: mulier faciat in eccllesia.

vede svojih plemenitih dolžnosti kot soprga in mati in si ravno žalkega komercijalnega emporija, že se je pojavil tretji tekmeč — nemč —, ki boje zgraditi germanški most od Belce do Adrije.

Kdo bo zmagal v tej titanski borbi treh plemen, to je vprašanje, na katero pa ni danes nič kaj posebno težko odgovorit.

Ce bi bila odločitev glede posesti tržaškega pristanišča potom naravnega razvoja in prirodnega procesa, bi bil Trst kmalu povsem jugoslovanska posest, in Slovenci bi bili krmari tržaškega gospodarstva, in kot taki bil bi mā na rod kmalu med svetom poznal.

A stvar je druga. Prihrula je svetovna vojska; Italijan je videl priliko, da si zasigura posest zadnje obale Jadranskega morja, in začasna posest tržaškega zaliva bo odločena nasilnim potom, z obozreno roko.

Z gotovstvo se še danes ne more reči, katera sila bo zmagala končno. Nemčija s svojimi zaveznicimi ima okupiranega še toliko tujega ozemlja, da bi v slučaju miru ne pustila ententi diktirati mirovih pogojev. Vzeti podjarmenje na ozemlje pa ni tako lahko stvar; stalo bi tisoče in stotisoč Angležev, Francov, Rusov, Italijanov, Belgijev, Srbov, Črnogorov, Rumunov, predno bi bili nemški zaveznički pogumni iz zadnje pedi okupiranega sveta. Če se mednarodni krogli ne bodo ozirali na pravico ob koncu vojske, ce ne bodo vpoštovali Jugoslovjanov in njih želj, njih naravnih pravic do Trsta, ne sme svet pričakovati trajnega miru v tem kotu.

Da prede pa Avstriji tako trda za Trst, kriva je sama. V Trstu je štele prebivalstvo blizu eno tretjino Italijanov, rojenih v Italiji, ki samo ob sebi umetno stremijo na Lasko. In teh je bilo mnogo v komunalni slžbi. Katera previdna država bi dopuščala takoj stanje Nobena; le Avstrija je protekrala italijske podanike v Trstu in jim je dovoljevala uradne službe, med tem ko so bili Slovenci prezirani. Kaj bi rekla Avstrija, če bi občinski svet v Lubljani nastavil v kumunalne službe nekaj Srbov ali Rusov? Habsburg bi že preskrbel, da bi tak občinski svet ne poslovil niti 24 ur. Z ozirom na Trst in Italijane bil je pa velikodušen. Sad te neumne in slepe velikodušnosti teče Avstrija sedaj, in žal, z Avstrijo so tepevi vsled Trsta najbolj Jugoslovani, kateri je tepla večkrat Avstrija tudi vsled Trsta.

Mi smo internacionalni, in kot takim nam niso mā narodni spori. Mar nam je kruh za delavce, mar nam je pravica, in tu sem spadla tudi pravica ne le posameznikov, strank, ampak tudi narodov. Zato zavzemamo stališče, da se mora deliti Slovencem tako pravico, kot se deli Nemcem, Izumom in drugim. Če se Slovence razdeli pod več vladarje se je gotovo maščevalo. Po naravnih zakonih je Trst, je vse Primož, slovensko, slovensko. Naj se raj državniki pri sklepanju ozirajo na pravico, na naravne kone in prirodne procese, skočijo imeti mirni razvoj civilne je ob Adriji. Trst ni italijansko mestno; ampak je mednarodno. Trst živi od mednarodne trgovine. Trst je Slovenon in vsej pravici. Slovenča inteligenca, slovenčan, ne bi bil nikdar zadovoljnik mire pod lastnim jarom. In s Slovenci stojijo vse Jugoslovani, upajmo vse Slovani, kaže vprašanja Trsta.

Merodajni kragi naj si tebro zapomnijo in naj se pripanjuju miru ozirajo na to, da de Trst kamor spada — Sloveni, Jugoslovani.

DOPISI

Roundup Mo

Photos by Associated Press Association.

Vlak, prihajajoč iz Hobokena, je ob prihodu v Bridgeport vdaril ob težki voz, ki je obtičal v ogiblju. Ogibljuje se je premaknilo in vklj. je bil na stranskem tiru. Če bi vklj. prevzel še pet in dvajset devet, bi bil dol po načelu. Lokomotiva se je odtrgala iz vlača in se prekobilila prek načipa. Kurišč in strojvodja sta skočila z nje ob pravem času in se resila. Vozač je mrtev, vse potnikov na vklj. je dobilo poškodbe.

Druga, da so se nači premislili baroni podali zahtevam laških zastopnikov. Obljubili petodostotno povišanje plač dnevnem delu ter dva na prvu. Danes, ko to pišem gre vrnjenja pogodb na glasovanje, je premogarji sprejemajo ali ne: nadzari se je, da stavbo. V resnici niso ti pribiljantni, ako se pomislili v kateri je v zadnjem času vse podloženo. Petdeset funtov moka \$2.00. Krompir farmarji pridobijo sto funtov za \$2.00, ampak ga kupiti k trgovcu ti ga pa računa od \$2.50 do \$3.00. Tako da laške mora vendar vse gor.

Naj še omenim rojake, v doliči državljanke papirje 3. oktobra. Novi državljanji A. Bajt, A. Mlati, J. Zupan Rudman. Pripomnim, da naprednomislični, torej zoper kaj glasov več za delavski gor. V kongresu pozdrav narodu in seveda tudi čitateljicam "svete." Ko bo kaj novega, zoper oglašam. Trig

Terre Haute, Ind.

Društvo Delavski Venec, 221 S. N. P. J. v Terre Haute, priredi dne 14. oktobra likvidacijo računov koncem evropske konflagracije se mora prisoditi Trst Avstriji, ce ne izkljike iz te vojske vse proti vsem nova Jugoslovanska država, kateri bi spadal Trst po pravici in po naravnih zakonih. Ce se merodajni krogli ne bodo ozirali na pravico ob koncu vojske, ce ne bodo vpoštovali Jugoslovjanov in njih želj, njih naravnih pravic do Trsta, ne sme svet pričakovati trajnega miru v tem kotu.

Tem potom vladu v društvo Skala, štev. 50 S. N. P. J. in društvo Studenčelj, podlo, štev. 213 S. N. P. J. iz Canna, Ind., društvo France Prešeren, štev. 34 in dr. Studenčelj 105 S. N. P. J. iz Indianas, nadalje društvo Plan Glas, štev. 180 S. N. P. J. iz Indiana, Ind., kakor tudi vse posrednike iz bližnje in daljne rojake iz bližnje in daljne, da nas posetijo ob tem.

Društvo Delavski Venec pravilno spreved po tukajšnji slovenski seljini in morda se vdeležijo voda tudi druga društva. Združenje treh popoldne. Veselica vršila v dvorani Steve Ford 1638 Naple Ave.

Igrala bodo izvrstna godina, pihala in preskrbljeno bo v meri za dober prigrizek. Vstopnina je 25c. Dame vstopnine prostne.

Opozorjam vse člane, da selice gotovo vdeležijo. Pravljajte ob pol treh popoldne. John Zlobec, tajnik.

Slovenske večernice

Chicago, Ill. Žensko društvo, štev. 102 S. N. P. J. dalo je v soboto 7. oktobra prvo veselico v korist držav blagajnih. Veselica je bila dobro obiskana in rahlo zaznamenjana. Včeraj je bila v deževni vrednosti.

Habljajo naročnike za "Prosveta".

Evropska vojna in inozemške vesti.

(Nadleževanje je preve strani)

SLABO VРЕME IN LOKALNI BOJI OB SOMI.

Pariz, 9. okt. — (Uradno.) Na fronti ob Somi se je vršilo včeraj artilerijsko bojevanje na obeh straneh. Nemci so po močni artilerijski prepričljivosti napadli na nove pozicije zapadno od Sain-Sellisie; naši topniški ogenj je zadržal napadajoče valove, preden so mogli dosegeti naše zakone.

Woevre so naši topovi bombardirali sovražna taborišča. Ležiščna postaja v Thiaucourtu je tudi bila pod našim ognjem.

London, 9. okt. — (Uradno.) Na fronti je bila čez dan pod nemškim bombardiranjem južno od Asse, zlasti pa med Guedecourtom in Le Sarsom. Naše čete so napravile nekaj ozemlja južnozadno od Guedecourta. Nemci so nato napadli napad z kopacjo "Schwaben" ali brez vspeta. Lokalni boji so vršili tudi severno od Courtelette in ob cesti, ki drži v Warriencourt, kjer smo napredovali z našo čerto.

Koppenhagen, 9. okt. — Včerajšnje oficijalne brzojavke iz Gothenburga govore, da je bil zadnji petek popolnoma ustavljen izvoz švedskega blaga na Angleško. Angleška vlada je namreč izdala naredbo, da s 1. oktobrom mora sprememljati švedsko blago, ki pride v Anglijo, certifikat, ki pokazuje, v katerem švedskem mestu je bilo blago izdelano. Iz tega razloga je švedska vlada prepovedala trgovcem izvažati blago v Anglijo.

Berlin, 9. okt. — (Uradno.) Pomeni angleško-francoski napadi nad Anero in Somo se niso obdelali. Stopnjenačenje napadajoče artilerijske sila sovražnika nas je spopiralo, da se bližajo novi napadi. Armada generala Bulowa je po groznem boju in hrabremu odporu odbrila skoraj povsod gospodarski napad. Edino v okolici Sarsa, severozitočno od Lesbovca in med Morvalom ter gozdom St. Pierre-Vaast so sovražne sila prodrije v naše pozicije. Južno od Some smo odbili francoske napade na obeh straneh Vermandovilla. V zračnih sponpadih smo zrušili pet sovražnih eroplakov. Kapitan Boule je vrgel na trijnatega nasprotnika.

SRI PONOVELI OFENZIVO.

Atene via London, 99.9. okt. — Reuterjeva agentura brzojavlja: rekoči čete so prekoračile reko Lerna na dveh krajih in se naglo zavlekajo proti severu. Srbi so spopirali vas Skočivir in ujeti očesno sto Bolgarov.

RUMUNCI POJASNUJEJO.

London, 9. okt. — Poročevalce liša "Times", ki se mudi v Rumunijo, brzojavlja: Vodstvo rumunske armade izjavlja, da so bili prisiljeni Rumunec na Sedmogradske ostaviti osvojene pozicije zaradi tega, ker je generalni štab izdal več divizij iz tamkajšnje fronte in jih premestil v Dobrudajo; na drugi strani so pa dobili austro-Nemečki velika pojazenja. Rumuni imajo v rokah črto od Šidalskega prelaza južno od Šidala do Onake in vmes vse trieste pozicije, ki nudijo močno zunanjo defenzivo. Severno od Šidala so Rumunec že zmrzli v dolini Maros in v dotiki z Rusimi. Poročevalci dodaja, da imajo Rumuni zelo težko stališče, ker morajo boriti na dveh frontah proti izurjenim veteranom, ki so vrnjeni z najmodernejšimi vojnimi aparati.

"SLUŽABNI" KABINET NA GRŠKEM.

London, 9. okt. — Reuterjeva agentura brzojavlja iz Aten: — Kralj je povabil profesorja Spirida P. Lambrosa, znamenitega učenjaka in zgodovinarja, da najaviti kabinet nove oblike. "Služabni" kabinet. Profesor Lambros je odzval povabilu.

ARTILERIJSKE BITKE NA GORE RISKEM.

Rim, 9. okt. — (Uradno). Včeraj se je vršila artillerijska akcija na gori Brion, v dolinah Travigne, Col di Lana, Cordovole in Monti del Forum. Vroča artillerijska bitka se vrši na kraki planine. Avstriji so zopet obstreljali rezidenčni del Tržiča, naši topovi so pa odgovorili z bombarjanjem Komna.

Dunaj, 9. okt. — (Uradno). Italijani so včeraj bombardirali s posebnimi silami naše pozicije na Krastu, ki je od Vodavasi je napadla so

vršna infanterija, toda naši topniški ogenj jo je odpodil.

TURKI DEZERTIRAJO.

Pariz, 9. okt. — (Uradno.) Na fronti ob Somi se je vršilo včeraj artilerijsko bojevanje na obeh straneh. Nemci so po močni artilerijski prepričljivosti napadli na nove pozicije zapadno od Sain-Sellisie; naši topniški ogenj je zadržal napadajoče valove, preden so mogli dosegeti naše zakone.

Woevre so naši topovi bombardirali sovražna taborišča. Ležiščna postaja v Thiaucourtu je tudi bila pod našim ognjem.

London, 9. okt. — (Uradno.) Na fronti je bila čez dan pod nemškim bombardiranjem južno od Asse, zlasti pa med Guedecourtom in Le Sarsom. Naše čete so napadli naši napad z kopacjo "Schwaben" ali brez vspeta. Lokalni boji so vršili tudi severno od Courtelette in ob cesti, ki drži v Warriencourt, kjer smo napredovali z našo čerto.

Rim, 9. okt. — Ministrski predsednik Bozelli je izjavil danes, da posluje v Italiji noč in dan 1100 tovarn za municijo, v katerih je v posebnih 426.000 delavcev in delavk (45.000 žensk). Producirajo streliva se je pomnožila za 110 odstotkov in proizvodnja streljnih pušk za 600 odstotkov od začetka vojne.

1100 MUNICIJSKIH TOVARN V ITALII.

Rim, 9. okt. — Ministrski predsednik Bozelli je izjavil danes, da posluje v Italiji noč in dan 1100 tovarn za municijo, v katerih je v posebnih 426.000 delavcev in delavk (45.000 žensk). Producirajo streliva se je pomnožila za 110 odstotkov in proizvodnja streljnih pušk za 600 odstotkov od začetka vojne.

ŠVEDSKA JE USTAVILA IZVOZ BLAGA V ANGLIJU.

Kopenhagen, 9. okt. — Včerajšnje oficijalne brzojavke iz Gothenburga govore, da je bil zadnji petek popolnoma ustavljen izvoz švedskega blaga na Angleško. Angleška vlada je namreč izdala naredbo, da s 1. oktobrom mora sprememljati švedsko blago, ki pride v Anglijo, certifikat, ki pokazuje, v katerem švedskem mestu je bilo blago izdelano. Iz tega razloga je švedska vlada prepovedala trgovcem izvažati blago v Anglijo.

Berlin, 9. okt. — (Uradno.) Pomeni angleško-francoski napadi nad Anero in Somo se niso obdelali. Stopnjenačenje napadajoče artilerijske sila sovražnika nas je spopiralo, da se bližajo novi napadi. Armada generala Bulowa je po groznem boju in hrabremu odporu odbrila skoraj povsod gospodarski napad. Edino v okolici Sarsa, severozitočno od Lesbovca in med Morvalom ter gozdom St. Pierre-Vaast so sovražne sila prodrije v naše pozicije. Južno od Some smo odbili francoske napade na obeh straneh Vermandovilla. V zračnih sponpadih smo zrušili pet sovražnih eroplakov. Kapitan Boule je vrgel na trijnatega nasprotnika.

SRBI PONOVELI OFENZIVO.**NEMCI ZMANJKUJE GRANAT.**

Pariz, 9. okt. — General Fayolle, ki je v soboto vodil francoske čete so prekoračile reko Lerna na dveh krajih in se naglo zavlekajo proti severu. Srbi so spopirali vas Skočivir in ujeti očesno sto Bolgarov.

RUMUNCI POJASNUJEJO.

Atene via London, 99.9. okt. — Reuterjeva agentura brzojavlja: rekoči čete so prekoračile reko Lerna na dveh krajih in se naglo zavlekajo proti severu. Srbi so spopirali vas Skočivir in ujeti očesno sto Bolgarov.

London, 9. okt. — Poročevalci liša "Times", ki se mudi v Rumunijo, brzojavlja: Vodstvo rumunske armade izjavlja, da so bili prisiljeni Rumunec na Sedmogradske ostaviti osvojene pozicije zaradi tega, ker je generalni štab izdal več divizij iz tamkajšnje fronte in jih premestil v Dobrudajo; na drugi strani so pa dobili austro-Nemečki velika pojazenja. Rumuni imajo v rokah črto od Šidalskega prelaza južno od Šidala do Onake in vmes vse trieste pozicije, ki nudijo močno zunanjo defenzivo. Severno od Šidala so Rumunec že zmrzli v dolini Maros in v dotiki z Rusimi. Poročevalci dodaja, da imajo Rumuni zelo težko stališče, ker morajo boriti na dveh frontah proti izurjenim veteranom, ki so vrnjeni z najmodernejšimi vojnimi aparati.

"SLUŽABNI" KABINET NA GRŠKEM.

London, 9. okt. — Reuterjeva agentura brzojavlja iz Aten: — Kralj je povabil profesorja Spirida P. Lambrosa, znamenitega učenjaka in zgodovinarja, da najaviti kabinet nove oblike. "Služabni" kabinet. Profesor Lambros je odzval povabilu.

ARTILERIJSKE BITKE NA GORE RISKEM.

Rim, 9. okt. — (Uradno). Včeraj se je vršila artillerijska akcija na gori Brion, v dolinah Travigne, Col di Lana, Cordovole in Monti del Forum. Vroča artillerijska bitka se vrši na kraki planine. Avstriji so zopet obstreljali rezidenčni del Tržiča, naši topovi so pa odgovorili z bombarjanjem Komna.

Dunaj, 9. okt. — (Uradno). Italijani so včeraj bombardirali s posebnimi silami naše pozicije na Krastu, ki je od Vodavasi je napadla so

transportacijo prostovoljev v Šiljan.

VOJNA TRGOVINA ZAVEZNIKOV V NEVARnosti.

New York, 9. okt. — Simon Lake, iznajditelj in graditelj submaring, je danes izjavil sledenje: glede napada nemških submarink na zavezniške ladje v ameriških vodah.

Pričakoval sem tega. Pred dolgin časom sem že preročeval, da bodo submarinke preplule Atlantski ocean, in dozdeva se mi, da je Nemčija čakala le toliko časa, dokler ni zgradila večjih podmornic, ki nosijo seboj večjo množino kuriva. Naravno je, da hodi Nemčija zanesti podmorski boj do ameriškega obrežja, katerega zapuščajo da nza dnevnim angleške ladjem z municipijem in orodjem: na ta način upa Nemčija združiti angleško blokado. Poročali so, da ima Anglija okrog 5000 patrulnih ladij, s katerimi straži Angleški kanal proti submarinkam; razen tega imajo jeklene mreže in vse močno sredstva za obrambo bolnih ladij in parnikov.

Ampak Anglija ne more zastrežiti Atlantskega oceana in ravno to namesto izkoristiti Nemčija. Ako more Nemčija blokirati Boston in New York, tedaj lahko prepreči izvoz municie iz Amerike; ena sama submarinka pri Sandy Hooku lahko zabrani vsaki ladjji iz nevškega pristanišča.

Men se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Prepričan sem, da bojna podmornica lahko ustavi trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile trgovino na vsoh morjih med vojskovočinami in državami. Vsled tega bodo submarinke tisto sredstvo, ki bo prisililo mornarske države do mira.

Meni se dozdeva, da bodo submarinke ustavile

EMILE ZOLA:

DENAR.

Podobavljen M.-k.

(Kraljevje)

Mahnil je z roko proti služabnikoma v znamenju, da se naj odstranita in nato je nadaljeval:

"Ako mislite, da me veseli, da mam očeta v ječi, potem se motite. Pod nobenim pogojem ne maram biti tukaj, kadar bodo vlačili starega po sodiščih. Sicer sovražim potovanje, toda tolažim se, da me naplača za vse sitnosti krasno podnebje južne Italije in vrhutega bom skrbel, da se mi ne bo godilo preslabo."

Gledala ga je tako prikupnega in brezskrbe nega in gledala je zaboje, v katerih ni bilo niti ene eunjice, ki bi pričala, da je kakšna ženska v hiši. Sam je bil in vse je dokazovalo, da obožava le samega sebe. Vzle temu ni izgubila poguma.

"Zopet prihajam s prošnjo, gospod."

Povedala mu je povest o Viktorju, banditu, kateri je izvrnil sramotni čin in pobegnil. Viktor, služnik in zmožen vsakega zločina!

"Tako ga ne moremo pustiti. Pojdite z menoj in pomagajte!"

Maksim se je nehoti stresel, kakor da mu je kdo potožil umazano, morilno roko na ramen.

"No, ravno tega je že manjkalo. Oče — tat in brat morilee! ... Predolgo sem odlašal; edini bil moral že zadnji teden. To je že prenesramno, prenesramno je, čujete? Zakaj moram vse prenačati?"

Karolina ga je hotela pregovoriti, toda on je postal nestrepen.

"Pustite me na miru! Ako Vas tako veseli to življenje, pa ostanite tukaj. Jaz sem storil svojo dolenosť; avaril sem Vas, pa me niste hoteli poslušati. Zato je prav, da se zdaj jokate! Kar se tiče mena, ne ganeam niti s prstom — razen, če bi mogel, pometal bi vso hudoško bando v reko!"

Oma je vstala.

"Torej z bogom!"

"Zbogom!"

Odhajajoča iz sobe je še slišala, kako je Maxim poklesal služabnika in jima naročal, da morata zelo previdno polagati v zabol srebrn nakit, zlasti pa srebrno vazo z vrezanim božanskim Amorjem. Medtem, ko odhaja on v brezidelje in razkošje ppd milim podnebjem Neaplja, se je pričakal pred očmi Karoline njegov brat, plazeče se po mokri ulici temne, deževne noči gladen in z nožem v roki. Zoper se je vrnilo pred njom vprašanje: Ali ni denar nositelj vzgoje, zdravja in izobraženosti? Ker že leži vse slovelko blato pod nami, ali ni ravno boštvo porodilo tiste višave, v katerih se človek poduti zdravega in zadovoljnega?

Ko je kočija dospela pred kolosalno zgradbo "Dna dela", je menda prvič občutila nekak odpor proti luksusu tega zavoda. Za kakšno korist sta tista dva velikanska krila, eno za dečke in druga za dekle, zvezana v sredi s monumentalnim pavilijonom? Čemu so tista ogromna dvorišča, velika kakor parki, bogate kuhinje, mramornate jedilnice, stopnice in koridorji, razkošni in sijajni kakor v kraljevski palati? Zakaj vsa tista gradijo na dobrodelnost, če pa ne morejo z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, poboljšati slabo vzgojenega nestvora in ga pripeljati na pota dobitnosti? — Karolina je šla naravnost k ravnatelju zavoda in ga vprašala, zahtevajoča vse podrobnosti. Toda izvedela ni niti drugega kakor to, kar je že slišala iz ust kneginje. Preiskava se nadaljuje že od prejšnjega dne, premetal so vse posloge in okolico, ali brez vsega. Viktor je že daleč od tam, najbrže kje v nizinh ogronmego mesta in v gospodinah neznanih krajev. Denar je gotovo že zapravil, ker v Aličini denarnici ni bilo več kot tri franke in nekaj soldov. Ravnatelj pa ni hotel obvestiti policije, ker ni morda spraviti skandal v javnosti in pripraviti revno Aličo in njeno materko v večjo sramoto. Karolina se mu je prisreno zahtevala in omemila, da tudi ona neče klicati policije na pomoč, čeprav bi bila to edina pot, ako hodejo kmalu najti dečka. Nejetovljiva, da morda edini brez kakih informacij, je še napila gori k nuanam v nadi, da morda tam kaj izde. Nune pa niso znale nič več kakor ravnatelj. Karolina se je pomudila nekaj časa v sobani med deščnim in dekljškim oddekom in skoraj ji je odleglo v tem mirnem in prijaznem prostoru. Kmalu pa je tam zavladal radosten hrup; prišla je ura odmorja in v sobano se je vsula truma veselih otrok. Karolina je opazovala plesajočo mladino in takoj se je pokesala svoje prešnje sodbe nad zavodom. Delo, pouk, komfort in čist zrak res pomaga in ustvarja adra ve ljudi v tem zavodu. Saj niso vse banditi! In če se pojavi eden bandit na vsakih zdravilih in poštenih gojenec, je to še zmiraj dober rezultat vsega. Pristopila je k oknu in gledala dolu na dvorišče, kjer so se igrali gojenčki, tedaj je pa zaslišala kristalne glasove malih dekle in soščni spalnici. Vrata so bila napol odprtia in lahko je opazovala dekle skrite v zatiču. Bila je zelo prijazna soba z belimi stenami in z štirimi posteljicami, ki so bile ohranjene z belimi zagrinjali. Zarez solnce je obseval gojenke kakor vetroče lije na gorkem zraku. Na prvi postelji je takoj spoznala Majdeleno, drobno dekle, katere je videla tisti dan, ko je pričel Viktorja v zavod. Deklete je bilo zmirajočo bolno valed alkohola, ki je je zastupil še v materinem telesu; kljub temu, da je imela velike oči in vselej postavljena zgoraj odrastila ženska, je bila kot brez krvi in blešča kakor obraz svetnice, ki jo vidimo naslikano na steklenih šipah. Imela je že trinajst let in bila je sama na svetu. Njena mati je umrla v pisanosti vsled sunka v trebuh, ki ji ga je dal moški nazeten šestih solgov, na katere sta se bila pogodila. Ta bila je Majdelena v svojem dolgem, belem krilu, ki je klečala na postelji s svojimi dolgimi in svetlimi laskami, padajočimi po ramah, in nôlila molitve drugi tri dekle, ki so okupirale ostale posteljice v sobi.

"Sklenite ročice tako in odprite svoja sreca zelo široko!"

Tri dekle so klečale med posteljno odoje. Dve sta imeli kakih osem do deset let, tretja pa še ni bila pet. V svojih dolgih in snežnobelih haljicah in z ročicami iztegnjenimi proti stropu so bile videti kakor trije angeljki.

"Tako! Zdaj pa ponovite za menoj, kar bom jaz govorila: O dobrì Bog, povrni tisočerno vse dobrote gospodu Sakardu in podeli mu dolgo in srečno življenje . . ."

In male dekle so ponavljale čebljajoče z glasovi kerubov pod vtimom globoké vere:

"O dobrì Bog, povrni tisočerno vse dobrote gospodu Sakardu in podeli mu dolgo in srečno življenje!"

Karolino je zapeklo, kakor da je stopila na žrjavico. Kakor bliski je hotelskočiti v sobo in zmanjšati usta otrok, da ne bodo izgvarjali tako blasfemijo. To je preveč! To je grozno! — Sakard nima pravice, da bi nedolžna dekleeta izgovarjala njegovo ime in molila Boga za njegovo srečo!

Naenkrat se je pa stresla, kakor da jo je zadel krk in v njeni hočki so se pokazale solze. Ne — ne! Zakaj bi siliha nedolžna bitja, ki ne vedo še o življenju, da delijo z njo njen sovražek! Ali ni bil Sakard dober z njimi, on, ki je le bil kolikor toliko stvarnik tega zavoda in kateri jem je posiljal vsak mesec igrače! Karolina je bila hipoma vsa zmešana. Ali ni tušek dokaz, da ga ni človeka, pa naj bo že tako hudoben in zločincki, ki ne bi v svojem življenju storil tudi kaj dobrega? — Počasi se je vlekla proč in na ušesa ji je še donela nedolžna molitve, angeljski glasovi malih dekle, ki so prosile blagoslov iz nebes za moža, kateri je s svojimi zločinskim rokami pravkar uničil težko bednih ljudi.

Tri dekle so klečale med posteljno odoje. Dve sta imeli kakih osem do deset let, tretja pa še ni bila pet. V svojih dolgih in snežnobelih haljicah in z ročicami iztegnjenimi proti stropu so bile videti kakor trije angeljki.

"Tako! Zdaj pa ponovite za menoj, kar bom jaz govorila: O dobrì Bog, povrni tisočerno vse dobrote gospodu Sakardu in podeli mu dolgo in srečno življenje . . ."

In male dekle so ponavljale čebljajoče z glasovi kerubov pod vtimom globoké vere:

"O dobrì Bog, povrni tisočerno vse dobrote gospodu Sakardu in podeli mu dolgo in srečno življenje!"

Karolino je zapeklo, kakor da je stopila na žrjavico. Kakor bliski je hotelskočiti v sobo in zmanjšati usta otrok, da ne bodo izgvarjali tako blasfemijo. To je preveč! To je grozno! — Sakard nima pravice, da bi nedolžna dekleeta izgovarjala njegovo ime in molila Boga za njegovo srečo!

Naenkrat se je pa stresla, kakor da jo je zadel krk in v njeni hočki so se pokazale solze. Ne — ne!

Zakaj bi siliha nedolžna bitja, ki ne vedo še o življenju, da delijo z njo njen sovražek!

Ali ni bil Sakard dober z njimi, on, ki je le bil kolikor toliko stvarnik tega zavoda in kateri jem je posiljal vsak mesec igrače!

Karolina je bila hipoma vsa zmešana. Ali ni tušek dokaz, da ga ni človeka, pa naj bo že tako hudoben in zločincki, ki ne bi v svojem življenju storil tudi kaj dobrega? — Počasi se je vlekla proč in na ušesa ji je še donela nedolžna molitve, angeljski glasovi malih dekle, ki so prosile blagoslov iz nebes za moža, kateri je s svojimi zločinskim rokami pravkar uničil težko bednih ljudi.

Ko je končno prišla na bullevard du Palais pred visoko obzidje ječe, se je še le spomnila, da je pozabila doma zavitek rdečih karmencij, katere je bila pripravila tisto jutro svojemu bratu. V bližini je bila majhna krama, kjer je dekleeta prodajala gtove šopke po dva centa. Kupila je šopke in Hamelin se je moral nasmejati, ko mu je podala evelišč in mu povedala, kako je bila pozabljiva. Ali kljub smehu je bil Hamelin zelo otozen.

Prve tedne svojega zapora ni mogel inženir niti malo verjeti, da bi ga mogli obtožiti kakega večjega pregreška. Njegov zagovor se mu je dosreval enostaven: izvoljen je bil predsednikom Univerzalne banke proti svoji volji in z banko ni imel nobenega opravka, kajti bil je ves čas odšoten iz Pariza. Toda pogovori, ki jih je imel s svojim odvetnikom in brezvsečnimi koraki, ki jih je naredila Karolina v prid njega, so ga prepričali, da mu hočejo obesiti na pleča težke odgovornosti. Sodišče ga bo držalo odgovornim za vsako malenkost, za najmanjši pregrešek, ki je bil storjen. Ničče mu ne bo verjel, da je bil tako neveden glede razmer, ki so vladale pri podjetju. Plačati mora, kar je kačkival in s Sakardom vred mora deliti kazen. Hudočuten inženir bi bil morda obupal nad svojim položajem, toda kot veren kačolican je zaupal v božjo pomoč in čeprav-otožen in potri, je presenetil Karolino s svojo udanostjo v usodo, pa naj pride, kam hoče. Ona, ki je prišla iz zunanjega sveta in ki se je svobodno gibala, je bila skoraj razčarana, ko je našla brata takoj mirnega v celici, kakor da je doma v svoji delavnici. In njen začudenje je naraslo, ko je videla na golih steni celice štiri nahodne podobe v kričecih harvah in v sredini doppobemi je bilo majhno razpelo iz črnega lesa. Hamelin je pričakoval rešitev od Boga. Edino, kar ga je vzemirilo, je bilo, da ni mogel delati. Kaj bo zdaj z njegovimi velikimi deli? Kdo bo nadaljeval s preorditvijo Orienta, ki je imelo tako lep začetek z "Generalno družbo zedinjenih parnikov" in s "Karmelsko srebrnorudniško družbo"? Kdo bo zdaj gradil železnice iz Bruse v Beograd, in Damask, iz Smirne v Trebisond — kdo bo krožil to mlado kriči v žilah starega sveta? Toda Hamelin ni izgubil vere v to delo; ni se mogel spriznati z mislio, da bi moral umreti delo, ki primaša toliko dobrot in sreč. Zalostilo ga je le to, da ne bo več on tista izvoljena roka, katero so izbrala nebesa za izvršitev tega dela. Posebno je pa mučilo inženirja, ko je premišljeval, za kateri greh ga je Bog tako kaznoval, da mu ni dopustil ustvariti katoliške banke, Zaklada Božjega Groba, s česar pomočjo bi bil dobil papež svoje kraljestvo in končno zedinil vse narode na svetu v eno državo, kadar bi izgarbili židje denarno moč. In Hamelin je prerokoval v ječe, da se bo tudi to vresničilo in on je bil menda le predhodnik bodičega pravilnika, ki bo prišel s čistimi rokami in ustvaril, česar on ni mogel ustvariti. A le malokdo je vedel za te gaje, zato so pa bili še toliko ljubili oni počitci tržanov, ki so jih poznavali ter si jih izbrali za svoje izprehode in v svoje razvedrilno. Do tega je bilo iz Brinja pišlo uro hoda.

Med onimi, ki so čestokrat začajali tja, je bil največji njih čestek in prijatelj Strel.

Ko je končno prišla na bullevard du Palais pred visoko obzidje ječe, se je še le spomnila, da je pozabila doma zavitek rdečih karmencij, katere je bila pripravila tisto jutro svojemu bratu. V bližini je bila majhna krama, kjer je dekleeta prodajala gtove šopke po dva centa. Kupila je šopke in Hamelin se je moral nasmejati, ko mu je podala evelišč in mu povedala, kako je bila pozabljiva. Ali kljub smehu je bil Hamelin zelo otozen.

Prve tedne svojega zapora ni mogel inženir niti malo verjeti, da bi ga mogli obtožiti kakega večjega pregreška. Njegov zagovor se mu je dosreval enostaven: izvoljen je bil predsednikom Univerzalne banke proti svoji volji in z banko ni imel nobenega opravka, kajti bil je ves čas odšoten iz Pariza. Toda pogovori, ki jih je imel s svojim odvetnikom in brezvsečnimi koraki, ki jih je naredila Karolina v prid njega, so ga prepričali, da mu hočejo obesiti na pleča težke odgovornosti. Sodišče ga bo držalo odgovornim za vsako malenkost, za najmanjši pregrešek, ki je bil storjen. Ničče mu ne bo verjel, da je bil tako neveden glede razmer, ki so vladale pri podjetju. Plačati mora, kar je kačkival in s Sakardom vred mora deliti kazen. Hudočuten inženir bi bil morda obupal nad svojim položajem, toda kot veren kačolican je zaupal v božjo pomoč in čeprav-otožen in potri, je presenetil Karolino s svojo udanostjo v usodo, pa naj pride, kam hoče. Ona, ki je prišla iz zunanjega sveta in ki se je svobodno gibala, je bila skoraj razčarana, ko je našla brata takoj mirnega v celici, kakor da je doma v svoji delavnici. In njen začudenje je naraslo, ko je videla na golih steni celice štiri nahodne podobe v kričecih harvah in v sredini doppobemi je bilo majhno razpelo iz črnega lesa. Hamelin je pričakoval rešitev od Boga. Edino, kar ga je vzemirilo, je bilo, da ni mogel delati. Kaj bo zdaj z njegovimi velikimi deli? Kdo bo nadaljeval s preorditvijo Orienta, ki je imelo tako lep začetek z "Generalno družbo zedinjenih parnikov" in s "Karmelsko srebrnorudniško družbo"? Kdo bo zdaj gradil železnice iz Bruse v Beograd, in Damask, iz Smirne v Trebisond — kdo bo krožil to mlado kriči v žilah starega sveta? Toda Hamelin ni izgubil vere v to delo; ni se mogel spriznati z mislio, da bi moral umreti delo, ki primaša toliko dobrot in sreč. Zalostilo ga je le to, da ne bo več on tista izvoljena roka, katero so izbrala nebesa za izvršitev tega dela. Posebno je pa mučilo inženirja, ko je premišljeval, za kateri greh ga je Bog tako kaznoval, da mu ni dopustil ustvariti katoliške banke, Zaklada Božjega Groba, s česar pomočjo bi bil dobil papež svoje kraljestvo in končno zedinil vse narode na svetu v eno državo, kadar bi izgarbili židje denarno moč. In Hamelin je prerokoval v ječe, da se bo tudi to vresničilo in on je bil menda le predhodnik bodičega pravilnika, ki bo prišel s čistimi rokami in ustvaril, česar on ni mogel ustvariti. A le malokdo je vedel za te gaje, zato so pa bili še toliko ljubili oni počitci tržanov, ki so jih poznavali ter si jih izbrali za svoje izprehode in v svoje razvedrilno. Do tega je bilo iz Brinja pišlo uro hoda.

Med onimi, ki so čestokrat začajali tja, je bil največji njih čestek in prijatelj Strel.

Ko je končno prišla na bullevard du Palais pred visoko obzidje ječe, se je še le spomnila, da je pozabila doma zavitek rdečih karmencij, katere je bila pripravila tisto jutro svojemu bratu. V bližini je bila majhna krama, kjer je dekleeta prodajala gtove šopke po dva centa. Kupila je šopke in Hamelin se je moral nasmejati, ko mu je podala evelišč in mu povedala, kako je bila pozabljiva. Ali kljub smehu je bil Hamelin zelo otozen.

Prve tedne svojega zapora ni mogel inženir niti malo verjeti, da bi ga mogli obtožiti kakega večjega pregreška. Njegov zagovor se mu je dosreval enostaven: izvoljen je bil predsednikom Univerzalne banke proti svoji volji in z banko ni imel nobenega opravka, kajti bil je ves čas odšoten iz Pariza. Toda pogovori, ki jih je imel s svojim odvetnikom in brezvsečnimi koraki, ki jih je naredila Karolina v prid njega, so ga prepričali, da mu hočejo obesiti na pleča težke odgovornosti. Sodišče ga bo držalo odgovornim za vsako malenkost, za najmanjši pregrešek, ki je bil storjen. Ničče mu ne bo verjel, da je bil tako neveden glede razmer, ki so vladale pri podjetju. Plačati mora, kar je kačkival in s Sakardom vred mora deliti kazen. Hudočuten inženir bi bil morda obupal nad svojim položajem, toda kot veren kačolican je zaupal v božjo pomoč in čeprav-otožen in potri, je presenetil Karolino s svojo udanostjo v usodo, pa naj pride, kam hoče. Ona, ki je prišla iz zunanjega sveta in ki se je svobodno gibala, je bila skoraj razčarana, ko je našla brata takoj mirnega v celici, kakor da je doma v svoji delavnici. In njen začudenje je naraslo, ko je videla na golih steni celice štiri nahodne podobe v kričecih harvah in v sredini doppobemi je bilo majhno razpelo iz črnega lesa. Hamelin je pričakoval rešitev od Boga. Edino, kar ga je vzemirilo, je bilo, da ni mogel delati. Kaj bo zdaj z njegovimi velikimi deli? Kdo bo nadaljeval s preorditvijo Orienta, ki je imelo tako lep začetek z "Generalno družbo zedinjenih parnikov" in s "Karmelsko srebrnorudniško družbo"? Kdo bo zdaj gradil železnice iz Bruse v Beograd, in Damask, iz Smirne v Trebisond — kdo bo krožil to mlado kriči v žilah starega sveta? Toda Hamelin ni izgubil vere v to delo; ni se mogel spriznati z mislio, da bi moral umreti delo